

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektora

Akademický rok: 2018/19

Destinace (země, město): Tchaj-wan, Tchaj-pej

Jméno, příjmení: Ondřej Geppert

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav):

National Chengchi University (NCCU), Department of Slavic Languages & Literatures

<http://slavic.nccu.edu.tw/>

Vyučující češtiny

doc. Melissa (Shih-hui) Lin

Mgr. Ondřej Geppert

V akademickém roce 2018/19 byly v rámci českého studijního programu vedeny lekce v celkovém rozsahu 18 vyučovacích hodin týdně. Předměty bohemistického zaměření vyučují na katedře slavistiky oba výše zmínění pedagogové.

Studenti

Studium českého jazyka a reálií není určeno výhradně pro studenty katedry slovanských jazyků a literatur. Díky poměrně široké nabídce volitelných předmětů na NCCU je čeština v nabídce v podstatě pro každého univerzitního studenta od bakalářského stupně, až po doktorský. Přibližný věk studentů se většinou pohybuje mezi 19–23 lety. Zájem o češtinu na NCCU má setrvalou, až mírně rostoucí tendenci, takže v uplynulém akademickém roce 2018/19 bylo do našich kurzů přihlášeno přes 50 studentů z různých fakult. Větší část z nich si zvolila bohemistiku přímo jako vedlejší bakalářskou specializaci na naší katedře. Další studenti docházeli na volitelné kurzy z jiných oborů na NCCU. Studentům nabízíme primárně kurz jazyka na třech úrovních (1-3) a kurz konverzace na dvou úrovních (1-2). Po ukončení bakalářského cyklu zůstává takřka jedinou možností pokračovat ve studiu češtiny přímo v České republice. Této alternativy zejména za pomoci českých vládních stipendií několik jedinců využilo. Na druhou stranu systematická spolupráce s českými univerzitními partnery chybí.

Stručná charakteristika studia a hodnocení

V rámci studia slavistiky se čeština profiluje v kategorii volitelných „modulárních kurzů“, kde mají slavisté na výběr ze šesti různých studijních programů. Vlastní český studijní program předpokládá získání 20 kreditů v této volitelné profilaci v průběhu bakalářského studia, po jejichž získání obdrží studenti certifikát potvrzující absolvování českého programu. Ten obsahuje dva povinné a pět výběrových kurzů. Čtyřleté bakalářské studium je zakončené závěrečnou zkouškou (bez nutnosti psát a obhajovat bakalářskou práci). Vedle volitelné češtiny se téměř stejně velká část studentů zaměřuje na také výběrovou polštinu. Studium rusistiky je však pro bohemisty i polonisty vždy obligatorní.

Hodnocení studentů se proporčně skládá z několika faktorů: kromě samotných zkoušek dvakrát za semestr jsou to docházka, aktivita v hodině a další úkoly, projekty a prezentace. Během akademického roku probíhají zkoušky v listopadu/dubnu (*mid-terms*) a v potom v lednu/červnu (*finals*). Ve zkouškovém týdnu se odehrává jak písemná, tak ústní část zkoušky (pro studenty kurzů konverzace). Všechny zkoušky probíhají v režii vyučujících, kteří následně elektronicky odevzdávají procentuální hodnocení všech svých studentů. Hranice pro úspěch je stanovena na celkovém hodnocení min. 60 % za kurz, systém hodnocení potom na škále A-E (s hodnotami plus a minus).

Výuková činnost lektora

Lektor v akademickém roce 2018/19 vyučoval v následujících kurzech:

Zimní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); Kultura střední Evropy (2 lekce); celkem 11 lekcí. Dále výuka probíhala v rámci třítydenního letního programu v ČR *Česko a jeho kultura*.

Letní semestr – Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); Český jazyk III (3 lekce); celkem 9 lekcí.

Semestr trvá ve srovnání s českými poměry déle: 18 týdnů. Výuka probíhala v roce 2018/19 v zimním semestru od 17. 9. do 17. 1., v letním semestru od 25. 2. do 27. 6.

Seminář Středoevropské kultury (*Central Europe: Culture Introduction*) získává opakovaně rektorské ocenění *Excellent Undergraduate English-taught Course* jako jeden ze tří nejlepších anglicky vyučovaných bakalářských kurzů na univerzitě.

V tabulce níže jsou uvedeny předměty českého programu v uplynulém akademickém roce.

Jazykové a konverzační kurzy		Další kurzy	
Název	Počet kreditů	Název	Počet kreditů
Český jazyk I – povinné (doc. Lin)	6	Střední Evropa: úvod do kultury	2-4
Český jazyk I – povinné (doc. Lin)	6	Česko a jeho kultura (letní program v ČR)	1
Český jazyk III	6		
Česká konverzace I	6		
Česká konverzace II	6		

Činnosti lektora nad rámec výuky

Před zahájením i v průběhu akademického roku je vedle výuky samotné pochopitelně třeba zajišťovat přípravu dalších materiálů (metodických, kurikulárních a prezentačních, zejm. pro internetové stránky a sociální sítě). Těžiště mimovýukové činnosti ovšem leží v pořádání různých akcí, většinou kulturního a vzdělávacího rázu. Některé se konají opakovaně v každém roce, jiné jsou spíše výjimečné a týkaly se např. výročí založení ČSR (2018). Při těchto příležitostech se střetáváme v oboustranně výhodné spolupráci s Českou ekonomickou a kulturní kanceláří Tchaj-pej (ČEKK), která nám opakovaně přispívá i finančně z programu MZV ČR na podporu zahraniční bohemistiky. Vedoucí ČEKK pan Patrick Rumlar také v říjnu 2018 předal lektorátu pár moravských lidových krojů, sponzorský dar Československého ústavu zahraničního, který mohou studenti od té doby využívat při slavnostních příležitostech a různých vystoupeních.

V kooperaci dosahujeme většího záběru i netradičními výukovými formami jako při tzv. *Speak Dating*, tedy akci otevřené široké veřejnosti. V prostorách alternativního uměleckého centra v Tchaj-peji se jednou ročně (vždy v září) u příležitosti Evropského dne jazyků Tchajwanci seznamují s různými jazyky Evropy. Některé situace bývají i úsměvné, vždyť přicházejí zejména úplní začátečníci. Ovšem někteří jiní si po návštěvě Česka zapamatovali několik slov a prosili o specifický překlad, další si přišli plynně popovídat a jiní zase připomenout chvíle strávené v České republice.

V podobném duchu působila také česká účast (zajišťovaná ČEKK a studenty bohemistiky) na tzv. *Reading Festival* v tchajpejském parku Daan v prosinci minulého roku. Na českém stánku měli zejm. malí Tchajwanci

v doprovodu dospělých možnost si vyzkoušet české vánoční zvyky: nazdobit perníčky, vybarvit a umístit svoji figurku do betléma nebo připnout svůj kousek vánočního řetězu. Výsledkem byly pestře malované perníčky, betlém s desítkami figurek a sedmimetrový řetěz. Převážně pro české děti byla pak určena mikulášská besídka, kdy se lektor proměnil v Mikuláše a české studentky v čertici a anděla, aby dětem za básničku či písničku nadělil balíček ovoce a sladkostí. Děti bylo více než pětadvacet a spolu s rodiči tak v rezidenci pana Rumlára zaplnily celý sál.

V říjnu jsme chtěli dokázat, že *Český folklor žije* - tak zněl název letošního ročníku soutěže jazykových a sociokulturních znalostí studentů bohemistiky NCCU. Studenti mohli vedle soutěžení obléct moravské kroje, zatančit polku nebo vyzkoušet trdelník. Vítězové individuálních i týmových soutěží obdrželi hodnotné ceny. Další studentské vystoupení, *Slovanská noc*, se stala už tradiční předvánoční událostí naší katedry na NCCU. Vedle ruských představení se každoročně prezentuje také česká skupina. Letošní ročník byl pro nás mimořádný uvedením nových krojů, v nichž bohemisté předvedli několik slovanských tanců.

Během akademického roku probíhají také přednášky hostů příjíždějících na Tchaj-wan z České republiky i odjinud. Loni v říjnu zavítal na NCCU dr. Adam Horálek (Univerzita Pardubice) s přednáškou o vzniku ČSR, v listopadu nás potom navštívila doc. Božena Bednaříková (UP Olomouc) a pro studenty jsme zorganizovali lingvistický workshop k tématu derivační morfologie. Poslední takovou událostí byla v březnu 2019 beseda s návštěva pražského primátora dr. Hříba. Spolu s primátorem a jeho chotí přijelo navštívit NCCU také několik dalších členů pražské delegace a poslanec Jakub Michálek. Z četných ohlasů lze usuzovat, že setkání bylo příjemné a přínosné pro všechny zúčastněné. Přes závažnost některých témat se beseda nesla v přátelském a odlehčeném duchu. Více o tématu je uvedeno v mém příspěvku v letošních *Krajinách češtiny* (https://www.dzs.cz/file/7982/KrajinyCestiny_2019_WEB_dvoustrany.pdf, s. 20).

Jarní semestr startuje v Tchaj-peji v únoru spolu s knižním veletrhem *TIBE*, jehož čestným hostem bylo letos Německo. Prezentace české literatury byla zkomponována především z kolekce Nejkrásnější česká kniha roku 2017 zapůjčené Památkem národního písemnictví a z v minulosti překládané české literatury do čínštiny. Překladatelka děl Václava Havla a Bohumila Hrabala a kolegyně doc. Melissa Lin přednesla skvělou přednášku na téma české literatury v tchajwanském kontextu. Květen bývá na NCCU ve znamení rozličných pokrmů v rámci *Festivalu světových jídel*. Na českém stánku se sešla různorodá skupina tchajwanských dobrovolníků, výměnných českých studentek a rodiny lektora. Světová kuchyně opět do kampusu přilákala řadu návštěvníků z řad studentů i veřejnosti. Ti letos mohli ochutnat guláš, langoše, svíčkovou omáčku a samozřejmě i plzeňské pivo a kofolu. Další událostí podobného rázu je květnový *Filmový festival zemí V4*, který opakovaně představuje Tchajwancům středoevropskou kinematografii. Letos jsme osobně přivítali i slovenského scénáristu a režiséra Ondřeje Šulaje, který zde uvedl svůj nedávno dokončený film *Agáva*. Českou filmovou tvorbu potom na festivalu reprezentoval Sedláčkův *Jan Palach* (2018).

Dařilo se nám pokračovat ve výhodné spolupráci s partnerskou Univerzitou Palackého (UP) a dalšími akademickými pracovišti v ČR. Pozitivním výsledkem je i letošní účast desítky studentů na Letní škole

slovanských jazyků na UP v Olomouci. Dva týdny studia a dalšího programu jsou doplněny dalším týdnem poznávání a cestování v režii lektora. Právě končící letošní letní program tak studentům nabídl vedle návštěvy Rakouska (Vídeň a Linec) i několik českých zastávek: České Budějovice s prohlídkou města a exkurzí do pivovaru Budvar, komentovanou prohlídku Prahy a několik moravských měst (např. Mikulov, Zlín nebo Lipník). Účastníci letního programu, který se letos konal už popáté, se následně velmi často přihlašují do kurzů češtiny a stavějí tak na dobrém základě jazykových znalostí získaných během letních prázdnin.

Většinu výše zmíněných informací případný zájemce nalezne na blogu a na Facebooku, které jsou průběžně doplňovány o různé zajímavosti a aktualizovány s ohledem na proběhlé události. Zejména blog je naplněn několika sériemi fotografií, které jsou k nahlédnutí na odkazech níže:

<http://www.czech-nccu.blogspot.cz/>

<https://www.facebook.com/pages/Study-Czech-at-NCCU/1620611201501772>

Specifika výuky a výukové materiály

Lektor češtiny působí na NCCU v posledních pěti letech, během nichž bylo možné obohatit český studijní program o kurzy konverzace, zahájit nový seminář středoevropské kultury a reálií, ale i celkově rozšířit záběr studia i dalších studentských aktivit o nové oblasti. Ve výuce se mnohdy střetávají odlišné pohledy evropského lektora a asijských studentů, jejichž kolektivní chápání silně reflektuje zejm. konfuciánské tradice. Výukové metody a lektorský přístup se pochopitelně zčásti přizpůsobují podmínkám, potřebám a charakteru čínsky mluvících studentů. Také osvojování sociokulturních kompetencí znamená u asijských studentů spíše pozvolný proces v průběhu celého bakalářského studia (s výraznou přidanou hodnotou účasti na letním nebo výměnném pobytu v Česku).

Studenti katedry slavistiky na NCCU přicházejí do českých kurzů většinou již s předchozí znalostí ruštiny. Očekávají spíše tradiční přístup ve formě frontální výuky, podrobného výkladu gramatických jevů a drillu, systematické práce s vybranou učebnicí atp. Drobné problémy ve výuce asijských studentů potom vznikají při uplatnění odlišných přístupů zahrnujících aktivní zapojení, kreativitu či projev vlastního názoru. Snaha lektora orientovat se na nácvik řečových dovedností je značně limitována studijním kolektivem, v němž se student před ostatními příliš neprojevuje, aby neudělal chybu a „neztratil tvář“. Všechny čtyři řečové dovednosti dostávají v kurzech české konverzace relevantní prostor a poskytují následně jasnou zpětnou vazbu o tom, čemu student po absolvování dané lekce rozumí, co umí říct a napsat. V začátečnických kurzech nám jde také o pochopení fonetického plánu češtiny, mj. v kontrastu k čínštině a ruštině. Ve vyšších kurzech zase vysvětlujeme alespoň rámcově stylistiku nebo variety češtiny. Omezený kontakt s živým českým jazykem a kulturou je hendikepem, který také určuje relativně nižší možné nároky na tchajwanské studenty.

V lekcích konverzace jsme využívali učebnice *Češtiny pro cizince A1 a A2* (Kestřánková – kol. 2018), *Basic Czech I* (Adamovičová – Ivanovová 2013), *Čeština pro život 1, 2* (Nekovářová 2008) a *Čeština Expres 1 - 3*

(Holá – Bořilová 2011). Jazykový kurz na vyšší úrovni – Čeština III – je strukturován dle *Češtiny pro cizince BI* (Kestřánková – kol. 2011). Osvědčily se nám také knihy z edice *Adaptovaná próza* (Akropolis), stejně jako vybraná česká periodika. Kromě tištěných zdrojů jsme ve velké míře využívali internet, zejména různé volně dostupné e-learningové kurzy, modelové testy, ukázkové texty z českých www stránek a médií aj. Dále také sadu pracovních listů vlastní provenience. Pro doplnění výuky posloužily vybrané české filmy, seriály, pohádky, písně atp.

Podmínky výuky a zázemí lektora

Vybavení Fakulty cizích jazyků NCCU, kde jsou jazykové učebny sdíleny všemi filologickými obory, je poměrně kvalitní. Pokud si to je lektor schopen zařídit, jeho výuka probíhá v učebně s počítačem, internetem a projektořem. Uspořádání tříd je spíše přednáškové, takže např. pro lekce konverzace méně vyhovující. Většina kurzů probíhá v tříhodinových blocích s krátkými přestávkami. Katedra sídlí v budově fakulty ve čtvrtém patře - je zde kancelář, ruské centrum a knihovna slavistiky, která je lektorovi k dispozici např. pro konzultace. Knihovna v pracovně lektora, která může studentům nabídnout novější výběr české beletrie a filmů, částečně vynahrazuje nedostatek dostupné bohemistické literatury na Tchaj-wanu a slouží pochopitelně také jako zdroj pro zkvalitnění výuky.

Lektor má po určité čekací době (asi půl roku) nárok na vlastní kancelář. Ta je v jiné univerzitní budově, tzv. Research Building. Pracovna je vybavena základním nábytkem a počítačem a poskytuje dostatečné zázemí a klid na práci. Lektor s rodinou jsou ubytováni ve zcela novém univerzitním bytě v obytném domě nedaleko kampusu. Velkou výhodou je pěší dostupnost pracoviště, nevýhodou vyšší tržní nájemné: bez energií činí asi 16 500 Kč (22 500 NTD) měsíčně.

Celkové zhodnocení

Po osobní i profesní stránce nabízí Tchaj-pej a NCCU dostatek prostoru k seberozvoji a dalšímu vzdělávání. Vedle toho pochopitelně vyvstávají dílčí problémy a nedorozumění tak, jak mezi lidmi z různých kultur běžné. Po delším pobytu v zahraničí nicméně člověk již tuší, jak je minimalizovat. Je nutné soudit střízlivě limity bohemistiky ve „vzdáleném“ zahraničí. Konkrétně na NCCU došlo před nedávnem k omezení přímé vyučovací činnosti na úkor výzkumu a bádání, což se zvláště citelně dotklo jazykové výuky. Ve výukových plánech nás to do budoucna vede k přemýšlení o alternativních možnostech a rozvoji nepřímých forem výuky jako je zejména e-learning.

Rozsah a úroveň výuky českého jazyka a reálií se daří udržovat mj. také díky mírně rostoucímu počtu zájemců. Je potřeba ocenit, že čeština na slavistice NCCU dostává svůj prostor, byť je omezený. Po prvotních obtížích

se daří opakovaně (každoročně) prodlužovat smlouvu se zahraničním lektorem – neděje se tak automaticky a vedle požadavku katedry je vyžadován souhlas rektora. Veškerá jednání s Tchajwanci jsou ale velmi solidní. Hladkému průběhu lektorského pobytu napomáhá také přítomnost a záštita kolegyně Melissy Lin, ale i některých dalších kolegů z katedry. Spolupráci s ČEKK Taipei provází také oboustranný zájem a vstřícnost.

Výrazným kladem jsou vedle studentských úspěchů i mnohé vydařené akce, které zase dodávají potřebnou energii a elán pro budoucí působení. Naopak spíše dlouhodobým problémem je nemožnost nabídnout studentům na vyšších úrovních odpovídající studijní zázemí, tedy kurz, učebnici a studium šité na míru. Studenti nejsou motivováni ani v pokračování do vyšších kurzů jazyka, neboť *Čeština III* není v základní nabídce předmětů, takže se jen obtížně naplňuje (někteří studenti posledního ročníku si za ni museli dokonce připlácet). Ti nejlepší odcházejí studovat do ČR, a tak v příštím roce bude už náš druhý absolvent pokračovat v magisterském studiu v Praze (jeden na VŠE, druhý na ÚBS UK). Absence magisterského studia i skutečně rozvinutá mezinárodní spolupráce, která by pokročilejším studentům zajistila další bezproblémové studium (např. formou *dual degree*) v jazyce jejich zájmu, tedy češtině, je bezesporu naším hendikepem. Ne vždy je ale žádoucí odezva u studentů samotných, takže např. nově získané kroje jsme využili při několika příležitostech, ale stále folklorní uskupení, které bylo zamýšleno, se utvořit nepodařilo.

Dle mého názoru je i přesto česká stopa na NCCU a v Tchaj-peji už znát a uplynulých pět let bylo pro bohemistiku na Tchaj-wanu úspěšných. Lze to nejlépe vnímat ve zpětné vazbě od studentů a kolegů, v publikačních, kulturních a jiných výstupech, ale i dalšími smysly, třeba právě ochutnávkou některého z českých jídel na našem každoročním festivalovém stánku.

Olomouc 31. července 2019

Mgr. Ondřej Geppert